

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Elanike rahulolu eesti traditsioonilise toidu pakkumisega toidlustuses

(elanike küsitlusuuringu tulemused)

kokkuvõte

Tallinn 2006

Projektgrupi koosseis: M. Reiman, V. Savina, A. Hansman, M. Kelgo, P. Koobas
Vastutav täitja: Lia Lepane

Eesti Konjunktuuriinstituut
Rävala 6 19080 Tallinn
Tel 668 1242
Fax 668 1240
E-mail: eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunktuuriinstituut

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	5
1. EESTI TOITLUSTUSASUTUSTES SÖÖMISE ÜLDINE SAGEDUS ELANIKE HULGAS.....	7
2. ERINEVATE RAHVASTE JA TRADITSIOONILISTE EESTI ROOGADE SÖÖMINE EESTI TOITLUSTUSASUTUSTES	10
3. RAHULOLU RAHVUSTOITUDE PAKKUMISEGA EESTI TOITLUSTUSASUTUSTES JA RAHULOLEMATUSE PÕHJUSED	17
4. EESTI TOITLUSTUSASUTUSTES 2005. AASTAL SAGEDAMINI SÖÖDUD EESTI TRADITSIOONILISED ROOGAD JA ELANIKE OOTUSED	24
5. ELANIKE INFORMEERITUS EESTI TRADITSIOONILISTEST ROOGADEST JA OOTUSED INFOKANALITELE.....	28
KOKKUVÕTE.....	35
LISA 1. Küsitlustulemuste protsentjaotused.....	38
LISA 2. Küsitlustulemuste protsentjaotused sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes.....	41
LISA 3. Küsitletud kogumi iseloomustus	68

SISSEJUHATUS

Käesolev uuring viidi läbi Põllumajandusministeeriumi tellimusel 2006. aasta jaanuaris – veebruaris tarbijate paneeli küsitluse põhjal. Töö eesmärgiks oli selgitada elanike rahulolu traditsiooniliste eesti toitide pakkumisega Eesti toitlustusasutustes (sh restoranides, kohvikutes, töökoha söögiasutustes jm toitlustuskohtades).

Käesoleva **töö ülesanded** olid järgnevad: selgitada välja ...

- toitlustusasutustes söömise üldine sagedus;
- eri rahvaste ja traditsiooniliste eesti roogade söömine Eesti toitlustusasutustes;
- rahulolu eesti rahvustoitude pakkumisega meie toitlustusasutustes ja rahulolematuse põhjused;
- traditsioonilised eesti road, mida elanikud sõid Eesti toitlustusasutustes kõige sagedamini;
- elanike ootused toitlustusasutustes pakutavatele traditsioonilistele eesti roogadele;
- elanike informeeritus eesti traditsioonilistest roogadest ja ootused infokanalite suhtes.

Uuring põhineb EKI tarbijate paneeli kirjalikul küsitlusel, mis viidi läbi 2006. aasta jaanuaris-vebruaris. Küsitluslehed saadeti elanikele posti teel ning paluti vastata 5 päeva jooksul. Täidetud ankeedid saatsid elanikud juurdelisatud ümbrikes tagasi EKI-sse. Õigeaegselt ja kvaliteetselt täidetud küsitluslehti laekus kokku 1033. Kuna küsitlusele ei vastanud kõik paneeli liikmed, siis rakendati andmetöötamise käigus rahvuse osas kaalusid, millega viidi tegelik valim vastavusse Eesti elanikkonna mudeliga. Antud uuringu valim on esinduslik vanuse (18-74 aastat), soo, rahvuse ja regiooni lõikes ning tulemused on seetõttu laiendatavad kogu Eesti elanikkonnale vanuses 18-74 aastat. Valimi suurusest tingitud viga ei ületa 95% tõenäosuse tasemel $\pm 3,2\%$.

KOKKUVÕTE

EKI küsitluse tulemustest:

- Väljas söömine ei ole elanike hulgas kuigi tavaline: 30% elanikest ei söönud 2005. aasta jooksul kordagi mõnes toitlustusasutuses, 28% sõi väljas kord kuus või harvemini. 42% vastanutest sõi väljas sagedamini kui kord kuus: 16% mõni kord kuus, 13% mõni kord nädalas ja 13% iga päev või peaaegu iga päev. Väljas söömine sõltub elukohast, vanusest ja rahalistest võimalustest. Piiratumad võimalused on maaelanikel, vanematel ja väiksema sissetulekuga elanikel.
- Igapäevased toitlustusasutuste kliendid on pigem 18-29-aastased ning jõukamad elanikud, kelle kuu netosissetulek pereliikme kohta ületab 3500 krooni.
- Väljas süües eelistatakse eesti traditsioonilist kööki – 61% vastanutest. Samas on elanikel suur huvi erinevate rahvuste toitade vastu. Eesti toitade kõrval on veel populaarsed vene (41% vastanutest), hiina (38%), kaukaasia (35%), itaalia (35%), india (32%), vahemeremaade (31%) ja tai kööki (30%). Viimase kolme osas on pakkumine märkimisväärselt väiksem kui inimesed seda ootaksid.
- Erinevate maade rahvustoitude pakkumine erineb sõltuvalt Eestimaa piirkonnast ja on tagasihoidlikum maapiirkondades (alevikes, külates) ning rikkalikum Põhja-Eestis ja Tallinnas. Noorte käitumine on vaatamata suuremale vahelduseotsimisele traditsioonilist eesti toitu soosiv. Eelistused on mõjutatud ka sissetulekust, kõige suurema sissetulekuga elanikud on siin eeliseisundis.
- Traditsioonilisi eesti toite söödi 2005. aastal kõige sagedamini kohvikutes (36% vastanutest), mis on elanike eelistatuimaks söögikohaks nii üldiselt kui ka eesti toitade söömisel (42% vastanutest). Baarides ja pubides sõi eesti rahvustoite 29% vastanutest, töökoha söögiasutustes 25%, restoranides 22%, koolides 11%. Eesti elanikud kogesid eelmise aasta jooksul suhteliselt vähe rahvustoidu söömatajätmist selle puudumise tõttu menüüs. Traditsioonilise toidu meeldetuletamisel ja tuntukstegemisel on oluline roll töökoha söögiasutustel, kohvikutel ja baaridel suurema ning erinevatest elanike kihtidest pärineva külastajate arvu ning taskukohasema hinnataseme tõttu.
- Rahulolu hinnangud rahvustoitude pakkumisele meie toitlustuses jagunesid kolme rühma: 34% vastanutest oli pakkumisega rahul, 29% polnud rahul ja 37% ei osanud öelda või polnud teemast huvitatud. Rahulolu oli suurem noorte ja kõige suurema sissetulekuga elanike hulgas, kellel on enam võimalusi väljas söömas käia. Hinnang oli üldisest madalam Kirde-Eestis, kus pakkumine ja teadmised eesti rahvustoitudest venekeelse kultuurikeskkonna tõttu vähesemad. Rahulolematute suur protsent selles piirkonnas (37%) viitab kohalike elanike ootustele antud küsimuses.

- Rahulolematust põhjustab kõige rohkem roogade valiku ühekülgsus (59% rahulolematutest), traditsioonilisi toite pakkuvate söögikohtade vähesus (53%), kuid ka rahvusliku menüü puudumine (35%), kõrge hinnatase (28%). Suurema sissetulekuga elanikke häirib suhteliselt enam roogade väike valik ja rahvusliku menüü puudumine, noori aga vastavate toitlustuskohtade vähesus.
- 42% vastanutest märkis oma elukohas ebapiisavat või olematut rahvuslikku menüüd (28% + 14%), mis viitab kohalike ettevõtjate poolt kasutamata võimalustele. Hinnangud erinevad piirkonniti, mida mõjutab toitlustusasutuste ebahühtlane jaotus Eestis: vähem maal ja Kirde-Eestis, rohkem Tallinnas ja Põhja-Eestis.
- Toitude valmistamisel kasutatakse elanike hinnangul piisavalt eesti toiduaineid (35% vastanutest), kuid iga teine vastanu ei osanud hinnangut anda (51%). Kuna Eestis ei ole kuigi palju toitlustusasutusi, kes end reklaamiks kohalike toiduainete kasutajana, siis annaks selle müügiargumendi kasutamine toitlustuskohale kindlasti atraktiivsust juurde.
- 29% elanike hinnangul on rahvusroogi pakkuvaid restorane Eestis liiga vähe või pole üldse (27%+2% vastanutest), viiendik elanikkonnast on olukorraga rahul (19%), kuid iga teine vastanu ei osanud hinnangut anda (51%). Turismitaludes pakutavaga ei ole elanikud valdavalt kursis - 59% vastanutest ei osanud hinnangut anda. Sama võib tõdeda avalikel üritustel ja vastuvõttudel pakutava eesti rahvusliku menüü kohta - 63% vastanutest ei osanud öelda. Kuid need, kes oma arvamust avaldasid, pidasid turismitaludes kohaliku traditsioonilise toidu pakkumist pigem piisavaks ning vastuvõttude puhul pigem ebapiisavaks.
- Elanikud soovivad näha traditsiooniliste eesti roogadena nii kaasajastatud kui vanu traditsioonilisi toite – 82% vastanutest. Ainult tänapäevaseid roogasid peab traditsioonilise eesti toidu all silmas 10% vastanutest ja ainult vanu, ajaloolisi roogasid 8% vastanutest.
- Traditsiooniliste eesti roogade valik meie toitlustuses on küllalt ühekülgne - 2005. aastal söi traditsioonilistest roogadest seapraadi 42% küsimusele vastanutest ja seda peamiselt kartuli (18%) ning hapukapsaga (17%). Kartul või kartulipuder on toidu juures lisandiks nagu ka kapsad: hapukapsas, mulgikapsas (14%), praekapsas (5%). Toitlustusasutuses söödud traditsiooniline roog sisaldas üldjuhul kindlasti liha. Suhteliselt sagedasti söödi väljas eesti roogadest ka hernesuppi (7% küsimusele vastanutest), mulgiputru (6%), verivorsti (7%). Toitude kõrvale armastavad elanikud süüa rukkileiba (5%). Kalaroogade, linnulihast valmistatud roogade, muude putrude, nagu ka juur- ja köögiviljatoitude osa oli väga tagasihoidlik.
- Roogade valik oleks aga elanike soovidega arvestamise korral praegusest oluliselt mitmekülgsem. Kõige rohkem sooviksid elanikud näha toitlustusasutuste menüüdes seapraadi (12% küsimusele vastanutest), lisandiks kartulid (ahju-, keedukartul, kartulipuder – kokku 9% küsimusele vastanutest) ja/või hapukapsas (5%), kuid selle soovijaid oleks praegusega võrreldes vähem. Mulgikapsa ja verivorstide sööjate osakaal (11% ja 7%) oleks praegusele lähedasel tasemel. Mulgiputru ja üldse erinevaid putrusid (kartuli-, tangu-, kartuli-tangu-,

kruubi-, kartuli-kruubipuder jms) sooviks võrreldes praegusega süüa palju rohkem elanikke (mulgiputru – 10%, muid putrusid kokku 6%).

- Kala ja kalatoite, sh räime ja heeringat ning nendest valmistatud roogasid sooviks süüa kokku 8% vastanutest. Juurvilju, köögivilju ja nendest valmistatud toite, samuti taimetoite ootaks menüüdesse 4% küsimusele vastanutest, kusjuures mitte ainult lisandina praadide juurde, vaid ka põhiroana. Küsitluse andmetel võiks senisest rohkem pakkuda elanikele ka sülti ja ühepajatoitu (mõlemat sooviks 3%). Magustoitudest praegu toitlustuses kõige enam pakutav leivasupp loovutaks elanike soove järgides oma juhtkoha kamale ja kamast valmistatud toitudele (10% küsimusele vastanutest).
- Pooled elanikest (50%) ei ole endi hinnangul piisavalt informeeritud traditsioonilistest eesti roogadest, 31% omab piisavalt infot ja 19% elanikest ei osanud hinnangut anda või polnud teemast huvitatud. Infot vajavad igast vanusest, soost ja rahvusest elanikud vaatamata elukohale, kusjuures noorte infovajadus on Eesti elanike üldisest märkimisväärselt suurem.
- Peamisteks infoallikateks, kust soovitakse eesti rahvustoitude kohta infot saada, on koka-raamatud (49% vastanutest) ja kokandussaadet televisioonis (43% vastanutest). Oluliseks võib pidada kauplustes ja toitlustusasutustes läbiviidavaid esitlusi (36%), ajakirju (35%), toiduainete pakendeid (35%), kauplustesse väljapandud retseptilehti (34%) ja info andmist spetsiaalsetel üritustel nagu laadad, konkursid, päevad jms (31%). Ajakirjad on kanalina elanike hulgas enam väärtustatud võrreldes ajalehtede ja nende vahel olevate vahelehtedega. Kokanduskursuste tähtsus infoallikana oleks suhteliselt vähene, samuti oleks raadio kokandussaadete olulisus väiksem, kuid mõlemal on olemas oma sihtrühm. Eraldi internetilehekülge pidas infoallikana vajalikuks 27% vastanutest. See on tähtsam noortele, kõrgharidusega ja suurema sissetulekuga elanikele, kes harjunud internetti kasutama ja kellel on selleks võimalused.
- Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja poolt loodud eesti toidu kodulehekülge www.eestitoit.ee on aga külastanud vaid 6% vastanutest ja 94% mitte. Kuna eraldi kodulehekülge pidas vajalikuks 27% elanikest, siis näitavad tulemused ilmset vajadust lehekülje laiemaks tutvustamiseks kõikides elanikkonna gruppides sõltumata elukohast, vanusest ja sissetulekust. Väga vajalik oleks info kättesaadavuse parandamine vene keeles ehk kodulehekülje materjalide tõlkimine vene keelde ja sellest teavitamine venekeelsetes mediakanalites.

Küsitletud kogumi iseloomustus

Eesti tarbijate paneeli küsitlus, vastanuid kokku 1033 vanuses 18-74 aastat.

Regiooni järgi¹:		Soo järgi:	
Põhja-Eesti	37%	naised	59%
Kesk-Eesti	11%	mehed	41%
Kirde-Eesti	14%	Hariduse järgi:	
Lääne-Eesti	12%	algharidus või põhiharidus (kuni 9 kl)	13%
Lõuna-Eesti	26%	keskharidus (k.a keskeriharidus)	57%
		kõrgharidus (k.a magister, doktor)	30%
Elukoha järgi:		Kuu netosissetulek leibkonnaliikme kohta:	
Tallinn	29%	kuni 1000 krooni	13%
suurlinn	22%	1001- 2000 krooni	43%
väikelinn	20%	2001- 3500 krooni	12%
alevik	11%	üle 3500 krooni	32%
küla	18%		
Rahvuse järgi:			
eestlased	67%		
mitte-eestlased	33%		
Vanuse järgi:			
kuni 29-aastased	17%		
30 - 49 aastased	36%		
50 - 64 aastased	27%		
65 - 74 aastased	20%		

---

¹ Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 2001. aasta määrusega nr 126 kinnitatud Eesti piirkondlike üksuste statistilise klassifikaatori 3.tasemel esitatud maakondade grupid:

Põhja-Eesti: Harju maakond (sh Tallinn)

Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond

Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond

Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond

Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja

Võru maakond